

Themabijeenkomst ‘Duurzame mobiliteit: een hype of bewuste keuze?’ 11 maart 2009

Duurzaamheid krijgt in het mobiliteitsbeleid steeds meer aandacht. In bijna elk college- of statenprogramma staat dat men streeft naar een ‘duurzaam mobiliteitssysteem’ of naar ‘duurzame bereikbaarheid’. Het is echter niet altijd duidelijk wat men hier precies onder verstaat. Tijdens deze themabijeenkomst zijn wij hierop ingegaan. Drie elementen stonden centraal: het proces om tot duurzaam mobiliteitsbeleid te komen, de huidige stand van zaken in de techniek en duurzaam mobiliteitsgedrag. Deze drie elementen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en dienen onderdeel te zijn van het op te stellen duurzame mobiliteitsbeleid.

Woensdag 11 maart 2009 vond de themabijeenkomst ‘Duurzame mobiliteit: een hype of bewuste keuze’ plaats. Bij deze bijeenkomst waren vierentwintig deelnemers aanwezig. De themabijeenkomst start met een inleiding van Ed Graumans van XTNT over het opstellen van duurzaam mobiliteitsbeleid.

‘HET OPSTELLEN VAN DUURZAAM MOBILITEITSBELEID’, DOOR ED GRAUMANS (XTNT)

Ed Graumans (XTNT) legt uit op welke wijze duurzame mobiliteit een plaats kan krijgen in het opstellen van een mobiliteitsplan. Hij gaat in op de keuzes die daarvoor nodig zijn en wat de relatie is met andere beleidsvelden (zoals economie) die onderdeel kunnen vormen van het op te stellen mobiliteitsplan. Het ontwikkelen van duurzaam mobiliteitsbeleid is niet hetzelfde als het implementeren van één of meer duurzame projecten, zoals het gaan rijden met aardgasbussen. Duurzaamheid wordt nu veel als containerbegrip gebruikt, terwijl meer een programmabenoeming van toepassing moet zijn.

Keuzes zijn nodig

Om een gedragen en haalbaar mobiliteitsbeleid te ontwikkelen waarin duurzaamheid is verweven, zijn keuzes nodig. Deze keuzes vallen binnen de volgende drie invalshoeken:

- mobiliteitsbeleid (verplaatsingen en het mobiliteitssysteem);
- technologie (voertuigen en energie);
- mobiliteitsgedrag.

Bij het ontwikkelen van mobiliteitsbeleid is duurzaamheid één van de uitgangspunten. Het is aan elk bestuur om goed te definiëren wat men precies onder duurzaamheid verstaat. Zonder goede definities kunnen er geen prioriteiten en maatregelen worden benoemd.

De volgende onderdelen dienen gedefinieerd te worden:

- duurzame energie;
- duurzame vervoermiddelen;
- duurzame bereikbaarheid.

Met deze definities kunnen doelstellingen, prioriteiten en maatregelen worden vastgesteld. Er kan bijvoorbeeld gekozen worden om in een gebied in te zetten op het bevorderen van het gebruik van duurzame energie, het beperken van de emissies en het ruimtegebruik. Daarnaast kan ook het beperken van het aantal verplaatsingen en het vergroten van de robuustheid van het mobiliteitssysteem centraal staan. De mate waarin op welke maatregel wordt ingezet is afhankelijk van de definities, doelstellingen en prioriteiten die daarvoor al zijn vastgesteld, bijvoorbeeld door het bestuur van een gemeente. Het stappenplan om tot duurzaam mobiliteitsbeleid te komen ziet er als volgt uit:

Stappen bij het opstellen van beleid voor duurzame mobiliteit	
Beleids- en ontwikkelingsfase	
1.	Vaststellen definities duurzaamheid
2.	Vaststellen prioriteiten en doelstellingen
3.	Vaststellen classificatie vervoermiddelen
4.	Doelstellingen ‘SMART’ maken
5.	Opstellen maatregelen
Uitvoeringsfase	
6.	Implementeren maatregelen
7.	Monitoring en evaluatie

Na afloop van de presentatie gingen de deelnemers met elkaar in discussie over de schaal en de te nemen keuzes van dit onderwerp: moet je lokaal beginnen of is het verstandiger om te wachten op nationale kaders?

'TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN EN INNOVATIES: ELEKTRISCHE AUTO'S', DOOR HJALMAR ENGEL (ECE)

Hjalmar Engel (Electric Cars Europe) neemt tijdens zijn presentatie de deelnemers mee in de wereld van elektrische auto's. Zijn bedrijf produceert en importeert volledig elektrische auto's. Hierin zitten geen verbrandingsmotoren (ook niet hybride), waardoor ze geen schadelijke emissies veroorzaken en geen CO2-uitstoot hebben (mits de energie duurzaam is opgewekt).

Elektrische auto's geen toekomstmuziek meer

Het is nu al mogelijk om volledig elektrisch te rijden. De (batterij)techniek is de laatste jaren dusdanig verbeterd dat het nu mogelijk is om met een elektrische auto 300 tot 400 kilometer af te leggen, voordat de batterijen weer moeten worden opgeladen. Het opladen van de batterijen gaat ook steeds sneller. Met snelladers is het mogelijk om binnen 10 tot 15 minuten de batterijen van een middenklasser volledig op te laden. Het rijden op elektriciteit is tevens goedkoper dan op benzine of diesel.

Elektrische auto's hebben zeer veel potentie om een bijdrage te leveren aan een duurzaam mobiliteitssysteem (mits de energie verkregen is uit duurzame bronnen). De oplaadinfrastructuur moet wel worden verbeterd. Via 'normale' stopcontacten kunnen elektrische auto's worden opgeladen, echter zijn die in het huidige straatbeeld nog niet te zien. Volgens Engel ligt hier dus een taak voor gemeenten en provincies. Zij moeten mede zorgdragen voor de benodigde infrastructuur om elektrisch rijden mogelijk te maken. Alleen bij voldoende laadpunten zal elektrisch rijden een echt aantrekkelijk alternatief worden voor de conventionele auto.

Elektrische Lotus Elise

Om slim om te gaan met duurzame opgewekte energie wordt momenteel, onder andere door Essent, gewerkt aan het 'mobile smart grid'. Hiermee wordt het mogelijk om bijvoorbeeld te programmeren wanneer de elektrische auto moet zijn opgeladen. Vaak kan dit 's

nachts zodat goed gebruik kan worden gemaakt van de overcapaciteit ('s nachts) op het elektriciteitsnet en alle duurzaam opgewekte energie 's nachts kan worden opgeslagen. Nu is het nog zo dat bijvoorbeeld windmolens die 's nachts draaien en energie leveren, deze energie niet kunnen opslaan. Door deze overcapaciteit grootschalig in te zetten door elektrische auto's op te laden vindt er minder energieverlies plaats.

Na afloop van de presentatie van Engel hadden de aanwezigen veel praktische vragen over elektrische auto's en ging de discussie over de rol van de overheden en de marktpartijen.

'DUURZAAM MOBILITEITSGEDRAG', DOOR GERARD TERTOOLEN (XTNT)

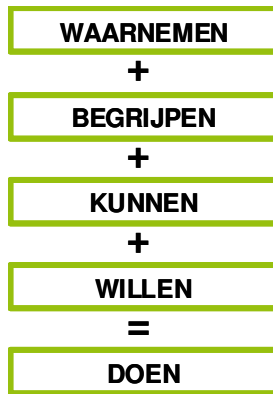
Als laatste stond een presentatie van Gerard Tertoolen (XTNT) op het programma. Gerard is vervoerspsycholoog en gaat in op wat volgens hem duurzaam gedrag in de verkeer en vervoerwereld moet zijn. Gerard gaat in op het sociale dilemma, de tegenstelling tussen collectief en individueel belang, waar we met het duurzaamheidsvraagstuk mee te maken hebben. Vaak zie je dat mensen pas in staat zijn om hun gedrag aan te passen nadat anderen dat ook doen.

Verschillende duurzaamheidscampagnes die de overheid in het verleden heeft uitgevoerd, zoals 'een beter milieu begint bij jezelf', worden dan ook vaak als belerend gezien. Hierbij speelt ook dat er cognitieve dissonantie reductie kan optreden in het duurzaamheidsvraagstuk. Cognitieve dissonantie reductie is een spanning tussen attitude en gedrag. Door deze spanning wijkt het gedrag af van wat 'normaal gesproken' bij de attitude behoort. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat iemand met een positieve 'milieuattitude' met zijn of haar slechte milieugedrag wordt geconfronteerd, bijvoorbeeld via een overheidscampagne. In plaats van het aanpassen van het 'slechte' gedrag zie je vaak dat men simpelweg de attitude aanpast, de positieve milieuaattitude wordt minder positief. Dit kan een averechts gevolg hebben en dat is iets waar men in duurzaamheidscampagnes zeker rekening mee moet houden.

Duurzaam gedrag

Wat moeten we dan doen om meer duurzaam gedrag te creëren? We moeten geen belerende campagnes starten waarin het negatieve wordt benadrukt. In plaats daarvan moeten we uitgaan van 'positieve boodschappen' die werken volgens het volgende gedragsmodel:

De kracht van een positieve boodschap is om duurzame innovaties onder de aandacht te brengen. Dit kan door gebruik te maken van de 'superpromotor'. Een superpromotor is iemand die betrokken is, invloed heeft en zaken met elkaar kan verbinden. Hij of zij is (zeer) positief en enthousiast, in dit geval over duurzaamheid, en kan en wil dat graag aan anderen overbrengen. In feite zijn wij met z'n allen een superpromotor voor het onderwerp duurzame mobiliteit. Wij zouden zelf in onze eigen omgeving duurzame mobiliteit moeten aankaarten. Mensen zijn zich echter vaak niet bewust van de kracht die zij zelf kunnen uitoefenen op de omgeving om een onderwerp op de agenda te zetten en verder door te ontwikkelen.

Wat staat ons dus te doen?

Als 'superpromotors' moeten we het onderwerp onder de aandacht brengen binnen ons eigen netwerk. We moeten ervoor waken geen grote campagnes te starten, maar gedoseerd het positieve verhaal naar buiten brengen. Houd daarmee rekening met de emotionele component waarop mensen hun beslissingen baseren en werk volgens het gedragsmodel.

AFSLUITING

Ed Graumans (XTNT) sluit de bijeenkomst af met de opmerking dat duurzame mobiliteit uit moet gaan van de drie-eenheid zoals vandaag behandeld. Het beleid, de techniek en het gedrag van de mens zijn met elkaar verbonden. Door simpelweg op één aspect te concentreren, zal de implementatie lastiger zijn. Een integrale aanpak is nodig.

Ed bedankt iedereen voor zijn of haar komst en actieve inbreng. Onder het genot van een hapje en een drankje discussieerden de deelnemers nog even verder over duurzame mobiliteit, voordat iedereen op duurzame wijze huiswaarts vertrok.

